Programmering i Java
http://www.tisip.no/boker/java/

Tabeller

Todimensjonale tabeller
Mer enn to dimensjoner
Utvidet for-løkke
En tabell av referanser, eksempel strenger
Tabell av referansetype som medlem i en klasse
Sortering av objekter

versjon august 2004
Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal, 3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Behov for en todimensjonal tabell

- Salgsdata for hver dag i et år (52 uker, 5 dager pr uke) kan framstilles på følgende måte:

```
          dag 0  dag 1  dag 2  dag 3  dag 4
uke 0     100    200    150    210    300
uke 1     230    200    160    300    450
uke 2     120    210    180    400
uke 3
uke 4
uke 5
......
uke 51
```

Oppgave: Hvilke tjenester bør et objekt som inneholder denne informasjonen, tilby sine klienter?

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal, 3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

En todimensjonal tabell

int[ ][ ] salg = new int[4][5]; // 4 uker, 5 dager pr. uke

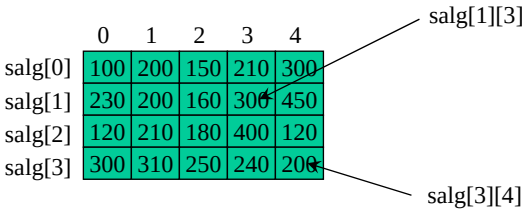

- En todimensjonal tabell har linjer og kolonner.
- Hver linje er å betrakte som en endimensjonal tabell med følgende navn: salg[0], salg[1], salg[2], salg[3].
- Eksempler:
  - salg[1][3] = 400;
  - int salget = salg[0][4];
  - int sum = salg[3][0] + salg[3][1];

Vis programliste 7.5 side 260ff.

Gjør oppgave 1 og 2 side 265-266.

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal, 3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Mer enn to dimensjoner

- Skal registrere salgsdata pr selger:

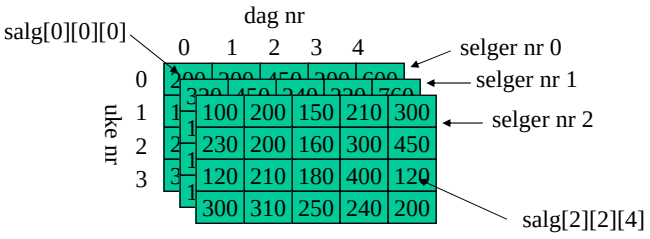

int[][][] salg = new int[3][4][5]

antSelgere antUker antDager

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal, 3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Behandling av den tre-dimensjonale tabellen salg

- Hvor mye har selgeren med indeks selgernr solgt for i uken med indeks ukenr?

```
int sum = 0;
for (int i = 0; i < salg[selgernr][ukenr].length; i++) {
  sum += salg[selgernr][ukenr][i];
}
```

- Hvor mye har selgeren med indeks selgernr solgt for totalt?

```
int sum = 0;
for (int ukenr = 0; ukenr < salg[selgernr].length; ukenr++) {
  for (int dagnr = 0; dagnr < salg[selgernr][ukenr].length; dagnr++) {
    sum += salg[selgernr][ukenr][dagnr];
  }
}
```

- Hva er totalsalget?

```
int sum = 0;
for (int selgernr = 0; selgernr < salg.length; selgernr++) {
  for (int ukenr = 0; ukenr < salg[selgernr].length; ukenr++) {
    for (int dagnr = 0; dagnr < salg[selgernr][ukenr].length; dagnr++) {
      sum += salg[selgernr][ukenr][dagnr];
    }
  }
}
```

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal,
3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Utvidet for-løkke

```
int total = 0;
for (int i = 0; i < dager.length; i++) {
  total += dager[i];
}
```

```
int total = 0;
for (int dag : dager) {
  total += dag;
}
```

... for hvert element dag i tabellen dager ...

```
int total = 0;
for (int dag : dager) total += dag;
```

Utvidet for-løkke er hensiktsmessig å bruke hvis vi skal hente ut alle elementene i en tabell.
Dersom vi skal gå gjennom bare en del av en tabell, eller vi trenger indeksen,
er det bedre å bruke en vanlig for-løkke.
Vi må også bruke vanlig for-løkke dersom vi skal forandre elementene i tabellen.

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal,
3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Utvidet for-løkke, forts.

Todimensjonale tabeller

```
int sum = 0;
for (int uke = 0; uke < salg.length; uke++) {
  for (int dag = 0; dag < salg[uke].length; dag++) {
    sum += salg[uke][dag];
  }
}
```

```
int sum = 0;
for (int[] uke : salg) {
  for (int dag : uke) {
    sum += dag;
  }
}
```

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal,
3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

En tabell av referanser, eksempel strenger

- Hvert enkelt element i tabellen består av en referanse til String:
  - String[] navneliste = new String[4];
- Dette er en tabell av referanser. Hver enkelt av disse referansene må vi sette til å peke til objekter av klassen String:
  - navneliste[0] = new String(”Anne”);
  - navneliste[1] = ”Berit”; // kortform går bra
- Objektet kan også være retur fra en metode som lager et String-objekt:
  - navneliste[2] = = JOptionPane.showInputDialog("Skriv et navn: ");
  - navneliste[3] = navneliste[0].toUpperCase();

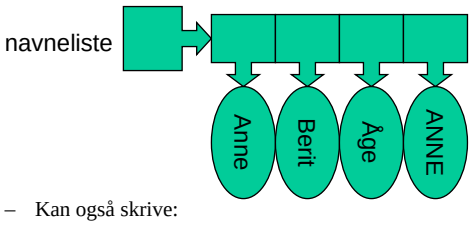

- Kan også skrive:
  - String[] navneliste = {”Anne”, ”Berit”, ”Åge”, ”ANNE”};

Gjennomgå programliste 7.8 side 276-277.

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal,
3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Programliste 7.8

```
/* TabellAvNavn.java  E.L. 2004-02-22
* Et lite program som oppretter en tabell av ti String-referanser.Programmet går i løkke og leser inn navn som legges i
* denne tabellen. Løkka stopper når tabellen er full eller brukeren har skrevet inn et blankt (tomt) navn.
*/

import static javax.swing.JOptionPane.*;
class TabellAvNavn {
  public static void main(String[] args) {
    String[] navnene = new String[10];
    int antNavn = 0;

    String navn = showInputDialog("Oppgi navn (avslutt med blank): ");
    navn = navn.trim();
    while (antNavn < navnene.length && !navn.equals("")) {
      navnene[antNavn] = navn;
      antNavn++;
      navn = showInputDialog("Oppgi navn (avslutt med blank): ");
      navn = navn.trim();
    }
    if (antNavn == navnene.length && !navn.equals("")) {
      showMessageDialog(null, "Ikke plass til flere navn.");
    }
    for (int i = 0; i < antNavn; i++) System.out.println(navnene[i]);
  }
}
```

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal,
3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Å kopiere en tabell av referanser fører ikke til at objektene kopieres

```
String[] navnelisteKopi = new String[4];
for (int i = 0; i < navneliste.length; i++) {
  navnelisteKopi[i] = navneliste[i];
}
```

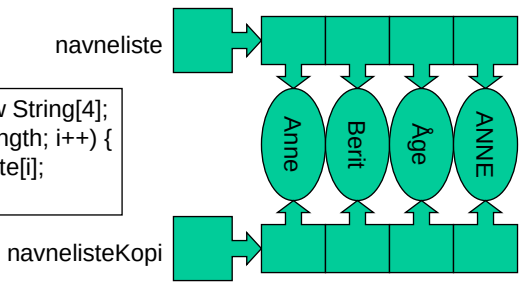

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal,
3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Forskjeller mellom tabeller av primitive datatyper og tabeller av referansetyper

- En tabell av en primitiv datatype:
  - Elementene i tabellen inneholder dataverdiene.
  - Dataverdiene kopieres dersom tabellen kopieres element for element.
  - Elementene kan sammenlignes ved å bruke sammenligningsoperatorene.
  - Elementene initieres til 0 (ev. false) dersom ikke andre verdier gis i deklareringen av tabellen.
- En tabell av en referansetype:
  - Elementene i tabellen inneholder ikke objektene, men referanser til objektene.
  - Dersom tabellen kopieres element for element, blir bare referansene kopiert, ikke objektene. Element med samme indeks i begge tabellene peker til det samme objektet.
  - Med unntak av lik (==) og ikke lik (!=) kan vi ikke bruke sammenligningsoperatorer på referanser. Operatorene lik og ikke lik sammenligner innholdet i referansene, ikke i objektene som referansene peker til.
  - Elementene initieres til null, dersom ikke andre verdier gis i deklareringen av tabellen. Dersom vi prøver å bruke et tabellelement som ikke refererer til noe objekt, kastes NullPointerException.

Gjør oppgavene 1-3 side 278-279 –varetest.java.

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal, 3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Oppgave 1 – 3 s 278

Kapittel 7.12

Oppgave 1
Kodebiten vil ved kjøring kaste to typer unntak:
• NullPointerException: Tabellen varene er en tabell av referanser. Disse referansene må settes til å peke til objekter, før vi kan sende meldinger til objektene. Med andre ord: Vi må skrive for eksempel:
varene[0] = new Vare("TV-dress", 100, 575.50);
før vi kan sende melding til dette objektet:
varene[1].settPris(320.50);
• ArrayIndexOutOfBoundException: Dette unntaket kastes når vi i siste setning refererer til tabellelement med indeks 3. Elementene i en tabell med størrelse 3 nummereres 0, 1 og 2.

Oppgave 2a navneliste[1] = new String("Anders"); eller navneliste[1] = "Anders";

Oppgave 2b navneliste[3] = etNavn;

Oppgave 2c
Med vanlig for-løkke:

```
int sumLengde = 0;
for (int i = 0; i < navneliste.length; i++) {
sumLengde += navneliste[i].length();
}
```

Løkken skrevet om som utvidet for-løkke:

```
int sumLengde = 0;
for (String navn : navneliste) {
sumLengde += navn.length();
}
System.out.println(sumLengde);
```

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal, 3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Oppgave 1 – 3 s 278

Oppgave 2d

```
Med vanlig for-løkke:
final char tegn = 'r';
int antTegn = 0;
for (int i = 0; i < navneliste.length; i++) {
  int indeks = navneliste[i].indexOf(tegn);
  while (indeks >= 0) {
    antTegn++;
    indeks = navneliste[i].indexOf(tegn, indeks + 1);
  }
}
Løkken skrevet om som utvidet for-løkke:
for (String navn : navneliste) {
  int indeks = navn.indexOf(tegn);
  while (indeks >= 0) {
    antTegn++;
    indeks = navn.indexOf(tegn, indeks + 1);
  }
}
```

Oppgave 3

```
public static void main(String[] args) {
for (int i = 0; i < args.length; i++) {
System.out.println(args[i]);
}
}
```

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal,
3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Tabell av referansetype som medlem i klasse

```
/*
 * TabellAvFag.java  E.L. 2004-02-22
 *
 * Filen inneholder tre klasser:
 * Fag: Beskriver et fag med fagkode, navn og antall studiepoeng, tilbyr finn-metoder.
 * Fagkatalog: Klassen inneholder en tabell av fagobjekter. Størrelsen på tabellen  settes i konstruktøren. Objektene opprettes etter hvert som nye fag legges
 * inn. Klienten kan sortere fagene og hente ut en oversikt ved å bruke toString().  Klienten kan også hente ut en referanse til hvert enkelt fagobjekt.
 * TabellAvFag: Testklient som leser inn data om fagene fra brukeren.
 */

import static javax.swing.JOptionPane.*;

class Fag {
  private String fagkode;  // entydig
  private String fagnavn;
  private int antSp;  // antall studiepoeng

  public Fag(String startFagkode, String startFagnavn, int startAntStudiepoeng) {
    fagkode = startFagkode;
    fagnavn = startFagnavn;
    antSp = startAntStudiepoeng;
  }

  public String finnFagkode() {
    return fagkode;
  }

  public String finnFagnavn() {
    return fagnavn;
  }
 public int finnAntStudiepoeng() {
    return antSp;
  }

  public String toString() {
    return "Kode: " + fagkode + ", Navn: " + fagnavn + ", " + antSp + " studiepoeng.";
  }
}
```

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal,
3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Tabell av referansetype som medlem i klasse

```
/*
 * Klassen Fagkatalog tilbyr få metoder.
 * Flere metoder, se oppgave 2 etter dette delkapitlet.
 */
class Fagkatalog {
  private Fag[] fagene;
  private int antFag;

  public Fagkatalog(int startMaksAntallFag) {
    fagene = new Fag[startMaksAntallFag];
  }

  /*
   * Registrerer nytt fag. Dersom ikke plass, returneres false.
   * Ingen kontroll av at fag med denne kode er registrert fra før.
   */
  public boolean registrerNyttFag(String startFagkode,
              String startFagnavn, int startAntStudiepoeng) {
    if (antFag < fagene.length) {
      fagene[antFag] = new Fag(startFagkode, startFagnavn, startAntStudiepoeng);
      antFag++;
      return true;
    }
    else return false;  // ikke plass i tabellen
  }

  public int finnAntallFag() {
    return antFag;
  }

  public Fag finnFag(int indeks) {
    if (indeks >= 0 && indeks < antFag) return fagene[indeks];
    else return null;
  }

  /*
   * Sorterer fag etter fagkode. Algoritme: Sortering ved utvelging.
   * Sorterer bare den delen av tabellen der vi har fornuftige data,
   * det vil si de første antFag elementene.
   */
  public void sorterFag() {
    for (int start = 0; start < antFag; start++) {
      int hittilMinst = start;
      for (int i = start + 1; i < antFag; i++) {
        String denneFagkode = fagene[i].finnFagkode();
        String hittilMinstFagkode = fagene[hittilMinst].finnFagkode();
        if (denneFagkode.compareToIgnoreCase(hittilMinstFagkode) < 0) hittilMinst = i;
      }
      Fag hjelp = fagene[hittilMinst];
      fagene[hittilMinst] = fagene[start];
      fagene[start] = hjelp;
    }
  }

  /*
   * Bygger opp en resultatstreng ved å sende toString()-meldingen til hvert
   * enkelt fagobjekt. Legger inn linjeskift mellom hvert fag.
   */
  public String toString() {
    String resultat = "";
    for (int i = 0; i < antFag; i++) {
      resultat += fagene[i].toString() + "\n";
    }
    return resultat;
  }
}
```

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal,
3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Tabell av referansetype som medlem i klasse

```
class TabellAvFag {

  public static void main(String[] args) {
    Fagkatalog katalogen = new Fagkatalog(10);  // maks 10 fag

    boolean ok = true;
    /* Ingen kontroll av at showInputDialog() returnerer fornuftige data */
    String kode = showInputDialog("Fagkode (avslutt med blank): ");
    while (ok && !kode.trim().equals("")) {
      String navn = showInputDialog("Fagnavn: ");
      String spLest = showInputDialog("Antall studiepoeng: ");
      int sp = Integer.parseInt(spLest.trim());

      ok = katalogen.registrerNyttFag(kode.trim(), navn.trim(), sp);
      if (ok) {
        showMessageDialog(null, "Registrering ok");
        kode = showInputDialog("Fagkode (avslutt med blank): ");
      } else showMessageDialog(null, "Ikke plass til flere fag, avslutter.");
    }

    /* Usortert liste, prøver finnAntFag() og finnFag() */
    String utskrift = "";
    for (int i = 0; i < katalogen.finnAntallFag(); i++) {
      utskrift += katalogen.finnFag(i).toString() + "\n";
    }
    showMessageDialog(null, "Usortert:\n" + utskrift);
    katalogen.sorterFag();

    /* Sortert liste, prøver toString() */
    showMessageDialog(null, "Sortert:\n" + katalogen.toString());
  }
}
```

```
/* Eksempeldata, ferdig sortert:
Kode: LV172D, Navn: Programmering i Java, 6 studiepoeng.
Kode: LV191D, Navn: Videregående programmering, 6 studiepoeng.
Kode: LV193D, Navn: Web-programmering med JSP, 6 studiepoeng.
Kode: LV195D, Navn: Objektorientert programmering i C++, 12 studiepoeng.
*/
```

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal,
3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Sortering av objekter

```
class Fagkatalog {
  private Fag[] fagene;
  private int antFag;
```

Sorterer fag-objektene etter fagkode.

```
class Fag {
  private String fagkode;  // entydig
  private String fagnavn;
  private int antSp;
```

```
public void sorterFag() {
   for (int start = 0; start < antFag; start++) {
     int hittilMinst = start;
     for (int i = start + 1; i < antFag; i++) {
       String denneFagkode = fagene[i].finnFagkode();
       String hittilMinstFagkode = fagene[hittilMinst].finnFagkode();
       if (denneFagkode.compareToIgnoreCase(hittilMinstFagkode) < 0) hittilMinst = i;
     }
     Fag hjelp = fagene[hittilMinst];
     fagene[hittilMinst] = fagene[start];
     fagene[start] = hjelp;
   }
 }
```

bytter om innholdet i referansene, objektene ligger i ro

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal, 3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Bytter om innholdet i to referanser

Trinn 1: *hjelp = fagene[hittilMinst]*

Trinn 2: *fagene[hittilMinst] = fagene[start]*

Trinn 3: *fagene[start] = hjelp*

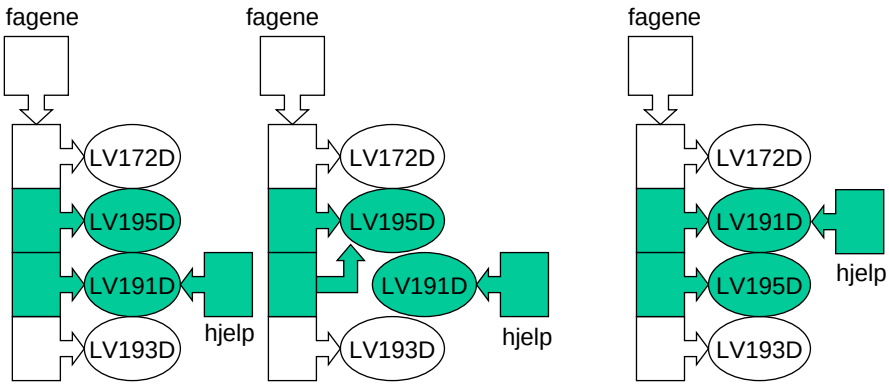

Vi bytter om rekkefølgen på referansene. Objektene ligger i ro. At sirklene er tegnet under hverandre betyr ikke at de ligger etter hverandre i primærminnet.

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal, 3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.

Flerdimensjonale tabeller er lite brukt i objektorientert programmering

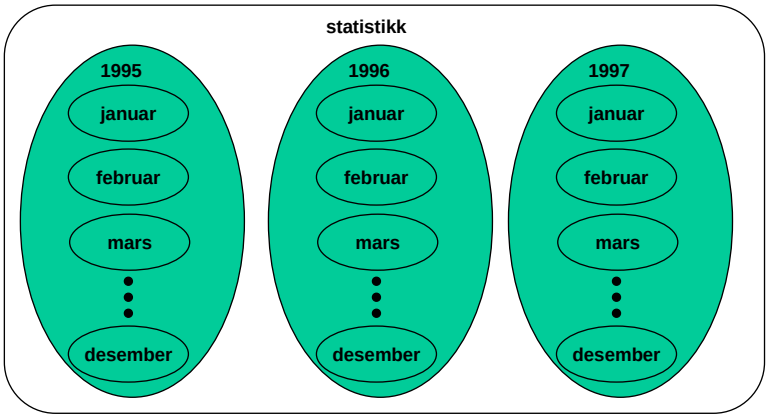

- Vi trenger å bruke flerdimensjonale tabeller dersom vi skal *behandle* dataene i flere dimensjoner.
- Ellers lager vi heller tabeller av objekter, der hvert objekt inneholder en tabell med tilleggsinformasjon knyttet direkte til tabellen.

Kun til bruk i tilknytning til læreboka "Programmering i Java" skrevet av Else Lervik og Vegard B. Havdal, 3.utgave, Stiftelsen TISIP og Gyldendal Akademisk 2004.